

forsvaret af den borgerlige stat, at de slet ikke formåede at udnytte det potentiale der lå i befrielsens store massebevægelser. Tværtimod gjorde man alt for at kvæle dem – jf. manøvrene omkring arbejderdemonstrationen på Christiansborg den 4. juli.

Diskussionen er væsentlig, og det er godt at den med *Besættelse og befrielse* er nået udenfor partihistorikernes monopol. Når HJN's analyse – om man tør bruge dette eksklusive udtryk – forekommer så utilfredsstillende hænger det e.m.m. særligt sammen med to forhold: For det første bliver det aldrig klart hvilke muligheder der iflg. forfatteren eksisterede i 1945. Gang på gang slår han fast at der ikke forelå nogen revolutionær situation, og at hovedparten af arbejderne var reformister (se s. 43, 77, 96, 100 f. og 114), men samtidig taler han ubestemt om et revolutionært potentiale, og om at gennemtvinge forbedringer og reformer. Men hvilke? Der nævnes Landstingets afskaffelse og indførelse af 21 års valgret. Jamen, det var jo just de krav som DKP førte frem i sommeren 1945, bl. a. under enhedsforhandlingerne med Socialdemokratiet – som mærkværdigvis helt negligeres i fremstillingen. For det andet synes HJN i sit ønske om at bruge besættelsestiden som læreproces slet ikke at have forståelse for det illegale arbejdes vilkår. Således må han f. eks. undre sig over at DKP ikke straks efter illegaliteten begyndte på sabotagen (s. 45), og at Frihedsraadets programartikel »Naar Danmark atter er frit« ikke kunne række længere end til at love genindførelse af det borgerlige demokrati! (s. 88). Tilsvarende må han også beklage at strejkebevægelsen fra vinteren 1942/43 ikke udviklede sig til en egentlig faglig opposition, men bare lod sig kanalisere ind i noget så borgerligt som de kommunistiske dæklistes til kommunevalget i maj (s. 65 f.) – som om de to mål udelukkede hinanden.

Det er vigtigt at der skrives synteser. Og det er vigtigt at der hele tiden stilles spørgsmål ved den etablerede forskning. Derfor er *Besættelse og befrielse* ikke nogen overflødig bog. Men den virker for sjusket og for ukritisk, og har en tone af *besserwissen*, som i hvert fald er anmelderen ubehagelig.

Hans Kirchhoff

DISKUSSION

I nærværende tidsskrifts bind 80 hefte 1 s. 268–71 anmelder Hans Branner Inger Nilssons fil. dr. afhandling: *Grönlandsfrågan 1929–1933*, Umeå 1978. Jeg skal ikke gøre nogen indsigelse mod Branners vurdering af afhandlingen, der er et beskedent arbejde. Blot generer følgende passus mig: »(at Nilsson) . . . som den første efter åbningen af periodens udenrigsministerielle akter har kastet sig over en samlet fremstilling af konfliktens årsager og forløb«.

Nu kan man jo godt vende og dreje ordene, så de dækker det forhold, Nilsson selv anfører, at hun som den første har fået adgang til akterne (de er vist ikke generelt åbnet), og derfor er den første, der kan behandle konfliktens udenrigspolitiske aspekter på grundlag heraf. Det væsentligste er imidlertid, at Ida Bloms indsats helt lades uomtalt. I sin disputats: *Kampen om Eirik Raudes Land*, Oslo 1973, gennemgår hun grundigt og vel-dokumenteret konflikten i langt større bredde end den beskedne undertitel (*Pressgruppepolitik i grønlandsspørmålet 1921–31*) giver løfte om. Nilsson har kendt dette arbejde, men forbløffende nok slet ikke gjort sig det nyttigt.

I sagens interesse at gøre opmærksom på Ida Blom og anbefale hendes bog til interesserede er i al beskedenhed mit ærinde.

Axel Kjær Sørensen